

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:

На місяць . . . — м. 50 ф.
На 3 місяці . . . 1 » 50 »

(Ціна одного примірника 5 ф.)

ВИХОДИТЬ ДВА РАЗИ НА
ТИЖДЕНЬ.

Розсвіт

Часопись громади „Самостійна Україна“.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ

Й АДМІНІСТРАЦІЇ:

«Ukrainisches Sekretariat
Rastatt (Baden).

ВИДАЄ: ТОВАРИСТВО
„УКРАЇНСЬКИЙ РУХ“.

Раштат,

четвер, 24. січня

1918

24. січня 1918. р.

Дня 27. січня відбудуться в нашій громаді вибори до Генеральної Ради. Це вже в четверте стає наша громада перед такою подією. Четвертий раз перед нашою громадою стоїть завдання створити собі законодавчу й виконавчу власть, створити нову Генеральну Раду й її виконавчий орган, Генеральну Старшину.

Дня 23. січня скінчився речинець мандатів для членів Генеральної Ради, а разом із цим і членів Генеральної Старшини.

Рівно три місяці назад, дня 23. жовтня 1917. р. прийшла до життя тепер розв'язана Генеральна Рада, яка стала на чолі нашої громади, стала у влади й рівно три місяці кермувала життям громади через свій виконавчий орган Генеральну Старшину.

А ця остання, говорячи устами голови Генеральної Старшини, весь час стреміла до того, аби працювати у згоді з Генеральною Радою та по змозі переводити в життя постанови Генеральної Ради.

Ставши на чолі громади, до керівничої праці, Генеральна Рада, можна сміло сказати, не внесла в громаду чогось нового, чогось надзвичайного, а вела роботу по шаблону, по тому ж самому плянові, що її вела попередня Рада.

Та від цієї Ради й не можна було жадати чогось надзвичайного, бо самий склад її не був такий, як, наприклад, попередніх Рад, цей склад сам говорить за себе та й за те, що могла дати ця Рада для громади.

Розв'язана Рада прийшла до життя саме в той час, коли життя в таборі завмирало, коли на разі в таборі та й загалом в громаді не стало робітників та провідників. Цих наша громада мусіла була віддати чи то на робітничі команди, чи то вислати на іншу громадську працю.

Ми пригадаємо, що одне Підляше та Полісся забрало від нашої громади не менше двох соток добрих громадян, а також на Україну поїхало майже таке саме число.

Ставши до влади саме в той час, коли життя в таборі завмирало, Генеральна Рада поставила одним із головніших своїх завдань, — відновити це завмираюче життя.

А тому, що задля цього потрібні були інтелігентні робітники, то Рада стреміла до того, аби стягнути до громади як можна більше інтелігентних сил. І це вона робила весь час на протязі свого трохмісячного існування.

Відновлення життя в таборі це буде одна з найголовніших заслуг Генеральної Ради.

Справа просвіти займала також велике місце в програмі Ради, але ця справа з самого початку застрягла через деякі перепони, як наприклад приїзд італійських офіцерів.

І лише тільки останніми часами справа просвіти посунула ся наперед. Відкрито курси задля виховання кадрів вчителів; поставлено на ноги таборовий театр, який вже почав давати вистави не лише в таборі для мешканців табору, але, навіть, перекинув свою діяльність і на робітничі команди; відкрито ще також курс грамоти задля неграмотних.

І це майже все, що можна сказати про роботу Генеральної Ради.

Із цього бачимо, що робота Генеральної Ради була не дуже велика. Та це треба, як ми вже сказали, зарахувати на карб складу Генеральної Ради.

Загалом Генеральної Ради був такий, що мало орієнтував ся у справах і не мав ініціаторського хисту. З тих то, чи подібних причин також і Генеральна Старшина не могла працювати як слід та тримати ся на вершині попередніх Генеральних Старшин.

Не користуючи ся з боку Генеральної Ради вказівками, що до ведення роботи, а також не находячи підпертя в роботі, Генеральна Старшина не змогла стати на сильні, здорові ноги.

До такого стану справ можна найти ще кілька значних причин. Перша та, що за трохмісячний речинець Генеральна Старшина мала двох голів. Перший її голова, т. Пархоменко з самого початку подав програму діяльності Старшині й, не виконавши наміченої ним програми, уступив зі становища голови Генеральної Старшини.

На нового голову Генеральної Старшини Рада запросила т. Хоменка.

Ставши на чолі Генеральної Старшини, т. Хоменко знайшов ся в труднім положенні. Йому приходило ся перше на відповідних місцях реагувати (протидіяти) проти програми попереднього голови, а другий раз шукати виходу з такого не дуже, для наглядної, продуктивної праці, корисного стану річий.

Ми маємо на увазі ще одну причину, що не мало пошкодила нашій громаді. Це є іменно приїзд до нашого табору полонених офіцерів-Італійців.

Завдяки перебуванню їх у нашій таборі, нашим громадянам, що жили в той час в таборі, пришло ся скучити ся в одному бльозі, а всі інші мешкання віддали Італійцям. Через це замкнуто школу, перервано важніші виклади та відібрано змогу відбувати збори ріжним організаціям.

Одначе, не дивлячись на ці всі перепони, які шкодили праці Генеральної Ради й Старшини, вдало ся життя в таборі відновити та ввести його в свою стару течію.

І знову наша громада стоїть перед новими виборами представників до Генеральної Ради.

Слід би тому з цього приводу сказати кілька слів на адресу виборців.

Вибори в нашій громаді є, як і попереднього разу це було, загальні, — то значить, що кожний чоловік, що пробує в таборі має право вибирати та бути вибраним. Одначе, приступаючи до виборів, повинні виборці мати на оці все загально-громадські, а не дрібничково-особисті цілі.

Вже при останніх виборах не можна було цілком осягнути цього, щоби в Раду ввійшли самі свідомі люди. Ми маємо на думці неграмотного члена розв'язаної Ради. Тепер, коли громада розпоряджає більшою кількістю свідомих людей, повинні виборці подбати, аби подібні факти не повторювали ся.

Кожний виборець мусить добре памятати, що йому треба послати не таких людей, щоб лише місце займали в Раді, а людей, які б пильно стежили за інтересами громадян, дбали про них і живо займали ся громадською справою.

Чим кращий буде склад Генеральної Ради й чим більше ввійде в нього інтелігентних сил і найздібніших громадян, тим краще буде працювати Генеральна Рада, а разом із нею й Генеральна Старшина.

Та крім цього всі виборці повинні ще памятати, що вони вибирають Генеральну Раду не тільки для себе, для одної тисячки люду, а для всіх 10 тисяч членів її. І чим буде кращий склад Генеральної Ради тим Рада буде краще обстоювати інтереси й тих громадян, що перебувають у таборі, й тих, що працюють на робітничих командах.

І тому ми кличемо всіх виборців ставити ся до цих виборів як найповажніше та завизуємо послати до Генеральної Ради найкращих і найздібніших людей.

3—ко.

Вісти з України.

Большевики на Україні.

„Франкфуртер Цайтунг“, з дня 22. січня: доносять, що в Харкові від деякого часу створила ся большевицька рада, яка назвала себе правительством України й веде тісні зносини з петербурзьким урядом, та оголосила, що вона не годить ся з тим, що Центральна Рада веде мирові переговори від імени цілої України, а тому й посилає своїх представників на мирові переговори в Бересте.

Від теперішнього предсідателя російської мирової делегації в Берестю, п. Йоффе, надійшло до німецької делегації повідомлення, що уряд робітничих і салдацьких „советів“ у Харкові, котрий перебірає на себе право заступати Україну, послав двох своїх представників до Береста, для участі в мирових переговорах.

Російська делегація уже зачислила у свій склад цих двох представників тому, що харківський уряд відмовляє Генеральному Секретаріатові, а також і Центральній Раді вести переговори від імени України. А причину задля цього вони знайшли ту, що, мовляв, ці органи буржуазійні й тому абеолютно не можуть розпочинати й провадити умов з іншими країнами.

„Fr. Ztg.“ ч. 23.

Положення на Україні.

„Франкф. Цайт.“ із дня 21. січня доносить із Берна: Перебуваючий тут п. Гасенко повідомив, що останні вістки про положення на Україні значадо переборщені, особливо про відносини між большевицьким урядом і Україною.

Не треба також занадто поважно брати большевицький ультимат для Румунії й наказ арештування румунського короля, бо в цій справі Україна ще має сказати рішуче слово.

Раз-по-раз виникаючі звістки, що Українці прихильні до Каледіна, не мають під собою ніякої підвалини. З Каледіном Українці не мають нічого спільного.

Проголошення Одеси вільним містом означає тільки те, що Одеса має бути вільним містом, як Гамбург і Бремен.

Горожанська війна.

„Нає Бад. Л. Цайт.“ доносить: На вулицях Одеси повстала справдішня битва між большевиками й Українцями.

Українці тримають будинки театру й Ради. Оружнa перестрілка поширила ся по цілому місті. Один червоно-гвардієць смертельно поранений. Кружляк „Сіноп“ і ще декілька кораблів зайшли в пристань і розпочали огонь на місто.

„Франкф. Цайт.“ з дня 18. січня доносить, що в Севастополі матроси заарештували 182 офіцерів і 60 з них убили. По прибережних містах Криму нанус повна анархія. Більшість матросів військового порту Севастополя заявили, що вони не будуть брати участі в війні проти України.

В Катеринодарі між представниками України й іншими представниками південно-східних республік відбуваються переговори про



створення союзу. Повідомляють, що й Сибір також прилучить ся до цього союзу.

„Франкф. Цайт.“ із дня 23. січня повідомляє: Через Київ тягнуть ся тепер цілими ватагами голодні салдати з фронту. Харків подібний до військового табору. Там борються за панування з місцевою управою аж п'ять комітетів. По місті безупинно відбуваються битви й пловдрування. Кілька пожеж наробили великої шкоди.

Катеринослав знаходиться в руках „Совета“ робітників.

У Жмиринці Українці заклали з другим гвардійським корпусом перемир'я.

Генеральний Секретаріат заявив, що він на протязі двох місяців може постарчатися для північної Росії 80 мільйонів пудів хліба.

„Fr. Ztg.“ ч. 23.

Заступник Франції на Україні.

„Арбайтер Цайтунг“ із дня 18. січня доносить: З Києва повідомляють, що генерал Табоні, бувший голова французької військової місії на південно-західному фронті, передав Генеральному Секретареві закордонних справ листа, котрим доводить ся до відома Генерального Секретаря, що французький уряд назначив генерала Табоні своїм заступником при урядові Української Народньої Республіки.

Цими днями заступник Франції, генерал Табоні, буде вітати председателя Генерального Секретаріату, Винниченка.

Влаштуванням урядових зносин України зі Францією улагоджується також положення французької військової місії, котра знаходиться на Україні й повернення якої до Петербургу недавно ще вимагав Троцький.

Українська пресова централа.

„Франкф. Цайт.“ з дня 18. січня повідомляє з Берна, що туди приїхав один із учасників української мирової делегації— сотник Григорій Гасенко, аташе особої місії при Генеральному Секретаріатові закордонних справ Української Народньої Республіки.

З огляду на злий стан здоров'я він мусів зректися участі в переговорах у Берестю. Натомість Генеральний Секретаріат уповноважив його заснувати офіційну українську пресову централу.

І для заснування цієї централі Гасенко вибрав Швайцарію.

Фінанси України.

„Народня Воля“ з дня 5. січня н. ст. доносить, що останніми часами на Україні була велика грошева скрута. Це можна бачити з того, що 2. січня с. р. в Державнім Банкові Республіки було всего 40.000 карбованців. Завдяки вжитим Генеральним Секретаріатом заходам 3. грудня пощастило роздобути 4 мільйони карбованців, а 4. січня в одному місці по розпорядженню Секретаріату дістали ще 5 мільйонів карбованців. Сьогодні 5. січня мають бути випущені нові українські гроші на суму 5 мільйонів карбованців білетами по 100 карбованців. Другий випуск на суму 2 мільйонів кар. буде з білетів по 1 карбованцеві.

(„Українське Слово“ з дня 17. січня)

Теперішні українські діячі.

Дописувач „Діла“, М. Лозинський у своїх історичних пригадках і особистих споминах коротенько зясовує діяльність до вибуху російської революції теперішніх головних діячів Української Центральної Ради й Генерального Секретаріату.

Він пригадує якою любовію горіли серця їх до українського народу, й як вони шукали шляхів, якими можна було б повести цей нарід до кращого життя.

Коли українське слово й українську думку в Росії неволили, то майже всі теперішні діячі переносили ся в Галичину, де обмірковували, як скинути російське ярмо, як відродити свою державу.

Пригадує собі п. Лозинський, як приїхав колись до Львова теперішній Генеральний Секретар рільництва, Борис Мартос. Тоді ще він був студентом харківського університету. Він

„Українська Народня Партія“.

Часописи з Росії й з України доносять, що у Києві організована ся „Українська Народня Партія“.

Програма цієї партії вже вироблена. Погляд партії на автономію України близький до кадетського, цебто, широке місцеве самоврядування й краві спілки окремих автономних одиниць. Організатори цієї партії помістили оповістку в „Київській Мислі“, з котрої видно, що на чолі цієї партії стоять: В. Науменко, Ігнатович, Б. і Ю. Кістяковські, Кушакевич, Луцицький і др.—люди які б краще назвали свою партію „буржуазною“, ніж „народною“.

Кадети й Українці.

За часів Керенського кадетська партія на Україні стреміла до того, аби спинити й придушити український рух. Ця партія провадила тоді підпольну й явну боротьбу з Українською Центральною Радою й з иньчими українськими організаціями. Вона не годила ся з утворенням власного українського війська, з заведенням української мови—урядовою мовою України, не згідна була з тим, щоби Україна посидала своїх представників на мирові переговори й т. д., а навіть, тоді, коли на денний порядок Центральної Ради прийшла до обговорення справа скликання українських Установчих Зборів, майже всі кадети виступили з Центральної Ради, бо, мовляв вони не хочуть йти проти російського правительства, проти умови з Керенським.

А тепер, як доносить „Нашъ Вѣкъ“ відбував ся в Києві кравий зїзд кадетської партії.

На денний порядок цього зїзду була виставлена до обговорення справа українських Установчих Зборів. Радили ся над тим, чи кадетська партія має брати участь у українських Установчих Зборах, чи ні?

Після нарад кадети прийшли до того, що їм не обхідно взяти участь у українських Установчих Зборах, й що вони мають обстоювати на цих зборах свою програму.

У цій програмі виставлено:

1) Російська держава мусить бути єдиною самостійною демократичною республікою.

2) В цій республіці має пройти широка децентралізація органів управи.

3) Повина бути забезпечена свобода кожної особи, а також її рівноправність.

4) Право кожної національності на самовизначення.

5) Права національних меншостей мають бути забезпечені.

6) Центральне правительство має право подавати свої указівки національностям, які будуть існувати як нетериторіальні одиниці.

7) Україна має існувати як національно-територіально-автономна одиниця, але на Україні, у свою чергу, має бути забезпечено право иньчих національностей й має провести ся широка децентралізація урядів.

8) Всі закони які видавати муть ся українськими Установчими Зборами, у справах установлення кордону для України й у справах установлення зносин між Центральним Правительством і Українським Правительством, мають затвердити російські Установчі Збори.

належав до того гуртка, що як раз тоді закладав „Революційну Українську Партію“ (Р. У. П.) і приїздив до Галичини в партійних справах.

Тут тоді мав повстати закордонний еміграційний центр партії. Нова партія розпочала добре свою діяльність. І в 1902-3. роках центр партії переніс ся з Чернівців до Львова.

Тут на студентськїм зїзді, в літі 1903. р., був і теперішній президент Генерального Секретаріату, Володимир Винниченко, який тоді під псевдонімом В. Деде видав уже був свої перші твори. Під сим псевдонімом знали його тоді більше, ніж під власним іменем.

Винниченко скінчивши гімназію, весь поринув у партійну діяльність. Він мешкав то в „нелегальнім положенні“, то в тюрмі, то в Галичині. І коли втік із тюрми, то їхав відпочити до Галичини, а потім знов вертав ся на нелегальну роботу, яка знов заводила його до тюрми.

І таким робом Львів став центром української революційної еміграції. Тут виходили газети й брошури „Р. У. П., які теж нелегально

Вісти з Росії.

Установчі Збори.

„Франкф. Цайт.“ з дня 20. січня доносить: Дня 18. січня в 4. год. по обіді в Таврійському двірці председатель виконавчого комітету Ради робітничих, салдацьких та селянських депутатів відкрив перше засідання Установчих Зборів і прочитав ось яку заяву виконавчого комітету:

1) Установчі Збори ухвалюють проголошення Росії республікою „Рад“ робітників, салдаців і селян. Центральний і краві уряди лишаться й на далі в руках цих Рад. Республіка Рад творить ся на підставах свободного союзу вільних народів, які й творять союз народніх республік.

2) Право на власність землі зносить ся. Вся приватна власність стає власністю держави. Загальна праця обовязкова. Робітничі верстви озброюють ся, а буржуазні роззброюють ся й утворюють ся червона соціалістична армія—робітників і селян.

3) Політика Рад має бути направлена до демократичного мира на широких відомих основах, а також скасування російських державних довгів повинно бути одобрено.

4) Урядова влада належить виключно Радам та їх представникам.

Після відчитання заяви, тимчасовим председателем Установчих Зборів вибрано Чернова, відомого соціал-революціонера, який був міністром рільництва в міністерстві часів Керенського, більшістю 244 голосів проти 151, які подавали ся за пані Спірідонову.

(„Fr. Z.“ ч. 20, 21).

О півночі засідання ще продовжувало ся. Більшість Зборів відмовила ся дискутувати над заявою большевиків і лівих соціал-революціонерів, після чого члени цих фракцій покинули зібрання.

Як повідомляє бюро Райтера, Установчі Збори більшістю 273 голосів проти 140 відкинули заяву виконавчого комітету.

Праві соціал-революціонери, котрі лишили ся на засіданні, не зважаючи на погрози озброєних матросів, з успіхом прийняли декілька постанов у справі ґрунтів і земель, а також внесення, щоби розіслати делегації до воюючих держав у справі приспінення загального мира.

Установчі Збори не ухвалили того способу ведення мирових переговорів, як їх вели ті члени уряду „советів“, котрі покинули салю. У чотири години рано матроси розігнали Установчі Збори. („Fr. Z.“ ч. 21, 22.)

„Базлер Нахріхен“ з дня 22. січня подає зміст відозви большевиків до населення Петербурга.

У цій відозві між иньчим большевицьке правительство завзиває населення до спокою й говорить, що порядок у місці буде забезпечений матросами й червоною гвардією.

Таврійський дворець, де відбувало ся засідання Установчих Зборів, тепер поки що замкнений, але командант двірця доводить до відома, що там збереть ся конгрес „советів“.

Ленін заявив одній депутатській краві „советів“, що Установчим Зборам не буде дозволено зібратися де небудь у другому місці.

Щоб заступити розв'язані Установчі Збори, то необхідно переглянути цю справу на найближчій конгресі „советів“.

На протязі останніх двох днів червона гвардія конфіскувала й палила на вулицях всі протибольшевицькі часописи.

перевозили ся через кордон до Росії. Тут постійно мешкав гурток партійних діячів. Сюди приїздили на відпочинок ті, що вели боротьбу там дома.

Найкращим товаришем усіх був Семен Петлюра, бувший Генеральний Секретар військової справ. З полтавської духовної семінарії опинив ся він у рядах нелегальних діячів „Р. У. П.“, а звідциля на еміграції у Львові.

Тут він крім діяльності в Революційній Укр. Парт. брав живу участь у життю української академічної молодіжки; писав про українські справи за кордоном у „Літературно-Науковом Вістнику“; переклав разом з Наталією Романович „Нарис історії західно-європейської літератури“—професора Стороженка.

С. Петлюра усім Українцям був близьким, щирим товаришем, і з ними переживав не одну гарну й сумну хвилю.

Мешкав також тут тоді довший час Прокип Понятенко, який тепер є членом Української Центральної Ради і членом київської городської управи. Тут він працював у виданнях

Війна в Петербурзі.

„Нає Бад. Л. Цайтунг“ доносить: У зв'язку з відкриттям Установчих Зборів, робітники в Петербурзі залишили працю. Столиця Росії розбилась на два ворожі військові табори: большевиків і прихильників союзу охорони Установчих Зборів. Обидві партії гарно озброєні. Взаємне роздратовання дуже велике. У Таврійському саду большевики поставили гармати. Буржуазного посла до Установчих Зборів, Баланова, большевицькі робітники убили й кинули в Неву.

Червоно-гвардійці вдерли ся до помешкань провідників кадецької партії, шукаючи там складів зброї. На Міл'онній вулиці дійшло до тяжких сутичок поміж юнкерами й червоною гвардією. Розпочали ся по будинках бої, які ще й досі продовжують ся.

„Neue Bad. L.-Zeitung.“ ч. 39.

Замордовання Шингарьова й Кокоскіна.

„Франкф. Цейт.“ з 24. січня доносить, що народні комісарі, з приводу замордовання матросами та червоногвардійцями бувших міністрів тимчасового уряду, Шингарьова й Кокоскіна, видали такий наказ:

„Наглий наказ усім: комісаріатам, президентам „советів“, комітетам боротьби з погромами, головній квартирі червоної гвардії, комітетові поборювання контр-революції, комісарові кримінальних справ і комісарам станцій Петербурга.

Негаймо напружити всі сили до того, щоби вислідити тих матросів і червоногвардійців, котрі сьогодні в 1. год. ночі вдерли ся в Маріїнський шпиталь і замордували Шингарьова й Кокоскіна. Злочинців цих заарештувати й провадити в Смольний Інститут, у кімнату ч. 75.

Про перебіг вислідів давати звіт, що дві години.

Підписали: Ленін і міністер судових справ Штайнберг.

Дня 21. січня.

Агенція Вольфа доносить із Петербурга: Народні комісарі мають уже повідомлення, що поліція вистежила вбивців Шингарьова й Кокоскіна.

„Fr. Ztg.“ ч. 24.

Конфлікт з Румунією.

„Франкф. Цейт.“ з дня 21. січня доносить: Як повідомляють часописи, наказ народніх комісарів про арештування румунського короля підтверджує ся. Революційний комітет дев'ятої російської армії послав румунським військовим властям ультимат із двохгодинним речинцем, в котрому комітет бажає вільного проходу російських військ через Ясси.

Як повідомляє „Таймс“ із Петербурга, большевики дуже поважно відносять ся до арештування румунського короля за те, що Румуни усунули військові комітети, розбрали російські війська й поставили їх прохарчовання в залежність від румунського трену (обозу).

„Fr. Zeitung.“ ч. 21.

Союз Великоросів.

„Дер Бунд“ з дня 22. січня повідомляє: Процес розпаду московської держави dokonується ся дуже швидко.

„Р.У.П.“ й дописував до російських поступ. газет.

Приїздив тоді до Львова й теперішній Генеральний Секретар військових справ, Микола Порш, який не так давно був Генеральним Секретарем справ праці. М. Порш уже тоді вважав ся партійним теоретиком.

Літом 1914. р. Грушевський і Франко, зорганізувавши у Львові літні університетські курси українознавства для української закордоної молодіжці, зробили львівським емігрантам велику радість. В українське життя ці курси внесли багато нового й свіжого. На ці курси приїхав Володимир Дорошенко, який в 1905. р. попав за революційну діяльність у тюрму, і втішки з неї, осів ся постійно мешкати у Львові. Він один із основателів „Союзу визволення України“—і студент петербурзького університету Дмитро Дорошенко, якому без особливих пригод довело ся скінчити університет у Києві. В Києві він працював як письменник і учитель гімназій, і з побудою революції став спершу генерал-губернатором Галичини й Буковини, а потім губернатором Чернігівщини.

З Москви доносять, що це місто стало тепер осередком поважного руху до створення організації великоросійського населення, котре б увійшло в склад російського державного союзу.

Ця організація складаєть ся з людей, які відійшли від анархії й мають замір створити уряд і парламент на зразок Української Ради.

Провідниками організації називають відомого адвоката Лібініна й журналіста Тардцова.

Через місяць має зібратися конгрес за для вироблення статуту цієї організації. По інших містах та селах теж мають постворювати ся відділи цієї організації. („Der Bund“ ч. 30).

Мирові вісти.

Мирові переговори.

У доповненню до звістки про згоду в мирових умовах осередніх держав з Українською Народною Республікою, повідомляє „Базлер Нахріхтен“ з дня 22. січня: Представники України відіхали до Києва, щоби дати звіт своєму урядові.

З такою ж ціллю відіхав німецький державний секретар, фон Кільман, до Берліна.

З огляду на злий стан здоров'я графа Черніна, не відомо, чи він мати ме змогу поїхати до Відня, чи ні. („В. Nachr.“ ч. 35).

Мирові переговори, між осередніми державами, Росією й Україною продовжують ся далі.

Наради відбували ся над заявою російської делегації й відповіддю осередніх держав на цю заяву, але до повної згоди ще не прийшло.

Під кінець, після обіднього засідання 18. січня, Троцький заявив, що він із-за внутрішніх політичних обставин, муєть залишити наради й поїхати до Петербургу, де пробуде може з тиждень і пропонував відложити політичні наради до 29. січня.

По від'їзді Троцького провід над російською делегацією перебрав на Йоффе.

Осередні держави надіють ся, що коли поверне Троцький назад, то наради приведуть до бажаних наслідків.

Петербург, 19. січня. Агенція Гаваса доносить, що на мировій конференції у Берестю-Литовським зайшов конфлікт поміж делегаціями українською й російською, тому, що Українці окремо від російської делегації вели переговори з осередніми державами.

Наслідком того Росіяни заявили, що українська делегація не заступає більше Української Республіки і звернулись до виконавчого комітету Харківської Ради. (Про цю Раду див. 2. ч. „Розвіту“: „Харківське правительство“).

„Basl. Nechr.“ ч. 34.

Вісти зі світа.

Мирова програма Вільсона.

Президент Сполучених держав Америки, Вільсон виголосив 9. січня цього року перед конгресом (то є перед парламентом Сполучених держав Америки) програму, на основі якої він

Під кінець 1905. року члени української революційної еміграції один по другім вибирають ся зі Львова до Рідного Краю на революційну боротьбу.

В. Винниченко, крім партійної роботи, писав свої твори. Петлюра, Понятенко, Дмитро Дорошенко працювали в „Раді“; Порш і Ткаченко кінчили правничий відділ у київському університеті; Володимир Дорошенко сидів у полтавській тюрмі.

Коли в Росії запанувала реакція, старі діячі української соціал-демократичної партії пішли ріжними життєвими шляхами. Винниченко остав ся далі нелегальним і переважно мешкав у Швейцарії й Парижі,—хоч навідував ся також до Галичини та нелегально відвідував Україну,—й ріс у літературну славу.

Мартос віддав ся діяльності в новонародженій українській кооперативі; Петлюра виїхав до Великоросії, осів у Москві, де був редактором журналу „Украинская Жизнь“; Порш і Ткаченко стали адвокатами в Києві.

Наймолодшим членом українського прави-

гадає замирити ся з осередніми державами. Ця програма Вільсона має 14 точок і виглядає так:

1. Всі мирові договори, мають бути явні й явно маєть ся їх закладувати. Дипломатія, яка веде такі договори, має на будуче бути вільна й явна.

2. Плавба кораблів по всіх морях, крім тих, по яких забороняє плавати окрема міжнародна умова, має бути вільна як у мирі, так і в війні.

3. Всякі економічні (господарські) обмеження треба усунути та встановити однакові торговельні умови для всіх народів, які підпишуть мировий договір і які ввійдуть у спілку за для охорони мира.

4. Треба винайти якісь певні гарантії (забезпечення), що народи будуть лише настільки озброювати ся, оскільки цього треба за для внутрішньої безпеки кожної держави. Решту військ, які виходять поза умовлену кількість, треба розброїти.

5. Треба вирішити цілком справедливо та безсторонно справу колоній в порозумінню з поодинокими правительствами та з увагою на домагання та інтереси даних народів (що, очевидно, зпиконвіку заселяють ті колонії—Ред.).

6. Опорожнення російських земель (ясна річ—від німецьких і австрійських військ—Ред.) та полагодження всіх питань, що відносять ся до Росії, в той спосіб, щоби Росія могла незалежно рішати про свій політичний та національний розвиток. Росія повинна найти в крузі вільних народів сердечне прийняття та потрібну поміч.

7. Весь світ годить ся на те, що Бельгію треба увільнити та повернути їй назад її незалежність. Ніяке діло не може так послужити приверненню довіри між народами, як відновлення Бельгії.

8. Також французькі землі треба увільнити. Кривду, яку зробила Німеччина Франції, забираючи їй в 1871. році Альзасію та Лютарингію, треба залагодити.

9. Границя Італії повинна бути проведена так, щоби захоплювала собою весь італійський нарід.

10. Народи Австрії, якої ієнованне має бути забезпечене в колі народів, повинні дістати самоуправу.

11. Румунію, Сербію й Чорногору треба освободити. Всі заняті землі треба їм повернути. Сербія повинна отримати доступ до моря. Відносини між балканськими державами повинні уладитись у приятельській спосіб. Політичну, господарську та територіальну ненарушимість цих країв мали б гарантувати (ручити) великі держави.

12. Основи турецької держави та суверенність (найвище право) турецького народу не мають бути порушені, одначе нетурецькі народи повинні отримати автономію (право на самопорядкування). Пролив Дарданелів треба на завжди отворити для вільного переїзду кораблів.

13. Треба утворити польську державу, яка складала би ся зі всіх польських земель. Ця польська держава повинна мати приступ до моря. Політичну та господарську незалежність Польщі мають ручити міжнародні умови.

14. Треба завязати загальний союз народів на умовах, які би забезпечували політичну незалежність та територіальну ненарушимість як малих, так і великих держав.

Вкінці додав Вільсон, що Америка готова за для осягнення повищих цілей дальше воювати та „виревати“ в цій борбі аж до кінця.

Ця програма президента Сполучених держав Америки заслуговує на деяку увагу. Вже самим тоном, помімо грозьби Вільсона „виревати“ в

тельства є Генеральний Секретар справ прохарчовання, Микола Ковалевський.

Коли він був у Петербурзі студентом політехнічного інституту, то видавав журнал „Український Студент“.

М. Ковалевський є представником партії українських соціал-революціонерів. Ця партія, хоч і молода, але найчисленіша в Українській Народній Республіці. Опіраєть ся вона на широкі селянські маси, які здобула вона кличем: „земля й воля“. Велику авторитетну силу придбала вона в особі професора Михайла Грушевського, який в останніх часах увійшов у цю партію.

Коли вибухла революція в Росії, то всі ці сили були покликані до сповнення історичної ролі: до будови Української Народньої Республіки; до здійснення того ідеалу, який перед 20 роками полонив їх юнацькі душі.

А нарід же покликав своїх провідників до праці на становищах міністрів Української Народньої Республіки. („Діло“, ч. 6).

війні аж до побідного кінця, рійнить ся вона від подібних програм інших союзницьких державних керівників. Програма гідна уваги хоч би через те, що вона не така задирлива та, що вона менше або більше оперта на холоднім розсудку. В ній не балакаєть ся більше про розгромлення пруського милітаризму та не можна вичитати нічого про розшматовання осередніх держав, як це бувало передше. Справді прийняти в цілості програми Вільсона осередніх держав не можуть в ніякому разі, тому що Вільзон розриває деякі спірні питання з гори. Так, наприклад, питання про Альзасію й Лютарингію вирішає Вільзон без всякої підстави в користь Франції. Вільзон забуває, що в Альзасії й Лютарингії більший процент німецького населення, чим французького. Отже справи цієї не можна вирішати з оружем у руках, але тільки при зеленім столі (на мирових переговорах).

Ще й інші точки в програмі Вільсона можна оспорювати, але треба сказати, що програма в цілості (не в подробицях) може зовсім добре послужити підкладом до мирових переговорів про загальний мир, тому що вона в поодиноких своїх точках наближаєть ся до російської мирової формули: мир без заборів і без воєнних відшкодовань.

ВІЙНА.

(На підставі німецьких звідомлень).

ЗАХІДНИЙ ФРОНТ.

На всьому майже фландрійському фронті знову віджила артилерійська діяльність.

На північ від Суен і на північний схід від Авокура після сильної огневої підготовки Французи пішли в наступ на німецькі окопи, але Німці цей наступ відбили й сами пішли до наступу та вдерли ся у французькі передові позиції.

На інших фронтах панує спокій.

3 таборового життя.

Січ. У понеділок 21. січня в Великій Салі відбув ся злет „Січ“.

Як відомо, від довшого часу наша Січ не відбувала ні вправ, ні засідань, і здавало ся, що вона майже завмерла. Але останні події, які дають вигляди на скорий мир, знов підняли настрої Січовиків та збудили бажання оновити Січ.

Злет Січі звязаний був ще й з вибором нового заступника полковника.

Річ у тім, що заступник полка, т. Пархоменко, відїхав, як інвалід, на Україну. Потреба вибору нового заступника, з якою ціллю й скликані ці збори Січі, дала привід до дискусії над справою організації загалом, та поки що вибрано тільки нового заступника полковника—а інші справи відсунено на найблизче віче.

Заступником полковника вибрано т. Калюжного.

Затверджено також полковим писарем т. Жемчугіва.

При кінці віча т. Калюжний передав од відїхавшого т. Пархоменка найщиріші бажання, для дальшого розвою Січі, кращого життя й скорого повороту до Рідного Краю. Левко.

Театер. У суботу 19. січня заходом Музично-Драматичного Т-ва виставлено на нашій сцені драму на 5 дій Т. Колісниченка „За волю і правду“.

Драма гарна, ідейна й дечого наукаючого дала для нашого люду. Уже із самого заголовку можна зрозуміти, що в ній виставляєть ся боротьба пригнобленого люду за кращу долю.

В цій пєсі показуєть ся ту боротьбу сільської громади з крамарем-мироїдом, яка ведеть ся майже в кожному селі.

Крамар, котрий, оселившись у селі, одкрив там „півну“, і своєю ехидністю та підлостю й при допомозі горілки так оплутав селян, що вони все своє добро й землю залижили за горілку в нього, а самі цілковито попали в залежність від нього.

Коли ж найшов ся між селянами чоловік, що відкрив їм очі й добивав ся висилки крамаря зі села, то цей, підіювши старшину, та приобіцявши селянам багато горілки, добив ся того, що сам зістав ся в селі й далі визиску-

вав селян, а свого обвинувателя й борця за волю заслав на каторгу.

Але противник крамаря втікає з дороги на каторгу, щоби порухувати ся з крамарем.

Тут же виявляєть ся, що він безвинно засуджений—і що винувник сам крамар, якого й арештують.

Як видно, пєса з сучасного життя, й написана з агітаційною ціллю. На нашій сцені вона пройшла, як не рахувати ся з поодинокими виконаннями, гарно, особливо остання дія.

Цю дію виконавці ролів провели природно й без жадної догани, так, що вона викликала живі оплески й декількаразові визовини на „біс“.

Масові сцени місцями пройшли гарно, а місцями й не зовсім добре. Краще виконано біжку хлопців у 1. шій дії й сцену в 4. дії.

Взагалі пєса лишила гарне вражіння, тому на далі слід би виставляти час від часу подібні пєси.

Та не можна тутки обминути публіки, яка своїм поведженням значно впливає на постановку пєс. Наша публіка ще не зовсім розуміє значіння театру, вона бачить у йому тільки одну комедію й тому при всяких сценах, чи комічних, чи й трагічних, смієть ся.

Такий сміх та шум завше мішає грі, а тим більше виконавцям гри нашого аматорського театру, що здебільш не привикли вільно держати себе на сцені, й яких той сміх заставляє торопити.

Сподіваємо ся, що на далі публіка буде вести ся інакше й не дасть приводу до нарікань на її адресу. Левко.

Із робітничих команд.

ТОВАРИСТВО „ПРОБУДЖЕННЯ“, на роб. команді число 242, Baden-Oss, Fabrik Ssolzenberg, заснувало ся в жовтні місяці минулого року. Метою товариства є підготовлення своїх членів до будучого горожанського життя.

В товаристві проводить ся й просвітна праця, товаришем Поповим, який учить шістьох неграмотних товаришів грамоти і двічі на тиждень улаштує літературні вечорниці, а підручники задля цього одержує з таборової бібліотеки. Між інших, товариство відчуває недостачу свідомих людей.

Громаді й Редакції т-во шле новорічні поздоровлення й щирі бажання.

До товариства належить 22. люда; засідання відбуває т-во що тижня, в неділю.

У своїй касі товариство має 18. мар. членських датків.

Головою т-ва є т. Козирицький, секретарем—т. Дронь, скарбником—т. Придко.

Ми зі свого боку бажаємо цьому товариству найкращого успіху в його праці. Ред.

„УКРАЇНСЬКИЙ ГУРТОК“, на роб. ком. ч. 50 J., Leimen, Amt Heidelberg, із дня 6. січня сего року до табової громади надіслав такого листа:

З приводу створення Української Народньої Республіки, організація „Українській гурток“ яка складаєть ся зі 40 люда шле Раштатській Громаді й окремо товаришам козакам 1-го Запорожського Полку Т. Шевченка, свій братній привіт і здоровлення з незалежним горожанством і бажає всім як найскоріше повернути до Рідного Краю.

За гурток: козак 1-го Запорожського Полку Т. Шевченка, І. Василенко.

Театер. Знова наше Драматичне Товариство вибрало ся в неділю 20. січня з виставою на провінцію. Цим разом дало воно виставу в великому місті Пфорцгайм. Заходи, умови і скількість членів, при яких виставляло тепер Драматичне Товариство, були далеко кращі, ніж при першому дебюті на провінції. Сама річ була далеко серйозніша—драма І. Тобілевича „Гандзя“ з часів 1663—1687. років.

Сама сцена, декорація й т. п. були відповідні до вистави. Скількість учасників виходила десь поза 30. люда.

Через те сподівало ся від цієї вистави чогось більшого, кращого, ніж від першої.

Та не так стало ся, як сподівало ся.

Перш усього, на протязі цілої вистави, помітна була якась дезорганізація між учасниками, а під кінець і втомлення артистів.

Я не буду тут торкати ся замісту драми, бо вона вже виставляла ся в таборі й на неї була відповідна рецензія в часописі. Натомість я торкну ся гри поодиноких артистів та виконання драми взагалі.

Тов. Рисний в ролі Ханенка грав досить гарно весь час. Це саме можна сказати й про т. т. Зубкова, в ролі Лобеля; Старгородського

—в ролі Пива-Запольського; Денисенка—в ролі Дорошенка й Тертичного—в ролі Пелеха. Досить удачно провів ролю брата Гандзі, т. Лашко.

Про менш визначні ролі, так сказати б, напівнімі, нема що багато говорити. Тов. Шадловський, хоч не зле грав ролю осаула, але в попередніх виставах він був далеко кращим. Про другого осаула, т. Балабаніва треба сказати, що в полку його не обрали б на осаула. В його рухах більше жіночости, чим козацької вдачі. Т. Олещенко в ролі Гандзино коханця, хоч і не захопив своєю грою публіку, той не розсердив її. Старі козаки: Улас—т. Уманець і Евтух—т. Горохов читали на сцені свої ролі, як учень перед учителем, ані рухів, ані міміки, ані дикції.

Що ж до жіночих ролів, то на першій плані треба відмітити чудову гру т. Берменсона, в ролі Гандзі. Красиве убрання, жести й рухи робили природне вражіння, а в останній дії жалібна інтонація монологу захопила серця глядачів.

Ролю Жозефіни т. Загурський провів середне. Треба зазначити, що ролі молодих дівчат т. Загурському надають ся краще. Т. т. Шілін—Ривка-Одарка; Каліниченко—Катерина; і Чмир—Оленка, як що їх призначення було служити декорацією, то це завдання вони виконали добре.

Т. Трохименко в ролі няньки грав би добре, коли б не так тихо балакав. За те суфлер так кричав, що геть, аж у задних рядах немилосердно ляцало в вухах.

Невизначно прийшли й масові сцени. Таким чином ціла вистава не ствердила тих надій, які на неї клали ся. Здаєть ся, взагалі тяжкі довгі драми до вистави на провінції не підходять.

Полонені, йдучи на виставу сподівались чогось веселого, відрадного, хоч на сцені побачити коли, саме життя їх невідраднє. Це показало ся ясно після вистави, коли полонені цілої півгодини оплесками визивали танцюристів, а особливо т. Іваніва, що б хоч клапчик веселого й гучного життя побачити.

Коли з виставою стало ся не так, як сподівало ся, то так само було з нашою музикою, але на відвороті. Струнна оркестра грала цим разом визначно. Не дивлячись на велику сальо було досить добре чути—марші, вальси та особливо чудове „Українське попури“.

Вступ у сальо для полонених був вільний, а для німецької публіки, на жаль вступ був недозволений, за виключенням деяких осіб.

Перед спектаклем, полонені склали жертву на український театр у нашому таборі 97. м. 16 ф., частина з яких піде на волинських сиріт.

Не дивлячись на виконання вистави настрої серед полонених із робітничих команд, яких було біля 250 люда—був підвищений і гарний.

Пахом.

ОПОВІСТКИ.

НАКАЗ

Першому Запорожському „Т. Шевченка“ Полкові.

№ 2.

22. січня 1918. р. м. Раштат.

§ 1.

Волею славного січового товариства, на загальних зборах раштатської Січі дня 21. сього січня, мене обрано заступником отамана „І. Запорожського полку Т. Шевченка“.

Подаючи це до відома, я на підставі § 3. статута Січі, ставши на чолі товариства, вступив із того дня в виконання своїх обовязків.

§ 2.

На тих же загальних зборах Січі, за полкового писаря „І. Запорожського полку Т. Шевченка“ обрано Січовика Д. Жемчугіва, якому наказую стати до виконання своїх обовязків.

За отамана полка: Йосип Калюжний.

ШУКАЮТЬ СВОЇХ.

Полонений Харитон Дмитрюк, зі села Осмиговичі, Володимир-Волинського повіту, Волинської губ. шукає свого батька, Грицька Дмитрюка. Просимо Редакцію „Рідного Слова“ передіювати цю оповістку.

Полонений Яків Яловий, № 5014, шукає свого шуриня, Якіма Чорнокура № 5015. Просить відіюкнутися на адресу: Kriegsgef. Lager Rastatt, Arb. K-do ч. 2150 Ihringen, Amt Breisach.